

POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA k postní době 2023

Postní askeze, synodální cesta

Drazí bratři a sestry!

Matoušovo, Markovo a Lukášovo evangelium shodně líčí událost Ježíšova proměnění. Ta je Pánovou odpovědí na nepochopení jeho učedníků. Krátce předtím totiž došlo k vážnému střetu mezi Mistrem a Šimonem Petrem, který poté, co vyznal víru v Ježíše jako Krista, Božího Syna, odmítl jeho předpověď umučení a kříže. Ježíš ho důrazně pokáral: „Jdi mi z očí, satane! Pohoršuješ mě, neboť nemáš na mysli věci božské, ale lidské!“ (Mt 16,23). Následně „po šesti dnech vzal Ježíš s sebou Petra, Jakuba a jeho bratra Jana a vyvedl je na vysokou horu, aby byli sami“ (Mt 17,1).

Evangelium o proměnění Páně se každoročně čte o druhé neděli postní. Během tohoto liturgického období nás totiž Pán nás zve, abychom se s ním odebrali do ústraní. Zatímco naše běžné povinnosti vyžadují, abychom setrvali na svých obvyklých místech a žili často opakujícím se, někdy až nudným každodenním životem, během postní doby jsme pozváni, abychom spolu s Ježíšem „vystoupili na vysokou horu“ a prožili se svatým Božím lidem zvláštní zkušenost *askeze*.

Postní askeze je závazek, který je vždy podporovaný milostí, že překonáme nedostatek víry a odpor k následování Ježíše na cestě kříže. Stejně jako to potřeboval Petr a ostatní učedníci. Abychom prohloubili své poznání Mistra, plně pochopili a přijali tajemství jeho spásy, která se uskutečňuje naprostým sebedarováním z lásky, musíme se jím nechat vést do ústraní a k výšinám, odpoutat se od průměrnosti a marnosti. Musíme se vydat na cestu vzhůru, která podobně jako horská túra vyžaduje úsilí, oběti a soustředění. Tyto požadavky jsou důležité i pro synodální cestu, na kterou jsme se jako církev vydali. Prospěje nám, když se zamyslíme nad vztahem, který existuje mezi postní askézí a synodální zkušeností.

Do „ústraní“ na hoře Tábor s sebou Ježíš bere tři učedníky, které vybral, aby se stali svědky jedinečné události. Chce, aby tato zkušenost milosti nebyla osamělá, ale sdílená, jako ostatně celý náš život víry. Ježíše následujeme společně. A společně, jako církev putující v čase, také prožíváme liturgický rok a v něm i postní dobu a kráčíme s těmi, které Pán postavil vedle nás jako spolupoutníky. Podobně jako při výstupu Ježíše a učedníků na horu Tábor můžeme říci, že naše postní cesta je „synodální“, protože po ní kráčíme společně, jako učedníci jednoho Mistra. Víme totiž, že Ježíš sám je *cestou*, a proto jak v liturgickém životě, tak v rámci synody církev nedělá nic jiného, než že stále hlouběji a plněji vstupuje do tajemství Krista Spasitele.

A dostáváme se k vyvrcholení. Podle evangelia byl Ježíš „před nimi proměněn: jeho tvář zazářila jako slunce a jeho oděv zbělel jako světlo“ (Mt 17,2). Zde je „vrchol“, cíl cesty. Na konci výstupu, když jsou s Ježíšem na hoře, se třem učedníkům dostává milosti spatřit ho v jeho slávě, zářícího nadpřirozeným světlem, které nepřicházelo zvenčí, ale vyzařovalo z něj samotného. Božská krása tohoto zjevení byla nesrovnatelně větší než jakákoli námaha, kterou museli učedníci vynaložit při výstupu na horu Tábor. Jako při každé náročné horské túře nesmíme při výstupu spouštět oči z cesty, ale panorama, které se otevírá na jejím konci, překvapí a odmění člověka svou nádherou. I synodální proces se často zdá být namáhavý a někdy nás může odradit. Ale to, co nás čeká na konci, je jistě něco úžasného a překvapivého, co nám pomůže lépe pochopit Boží vůli a naše poslání ve službě jeho království.

Zkušenost učedníků na hoře Tábor je navíc obohacena tím, že se vedle proměněného Ježíše zjeví Mojžíš a Eliáš, kteří představují Zákon a Proroky (srov. Mt 17,3). Kristova novost je naplněním staré smlouvy a příslibů, je neoddelitelná od Božího příběhu s jeho lidem a zjevuje jeho hluboký smysl. Podobně i synodální cesta je zakořeněna v církevní tradici a zároveň se otevírá novému. Tradice je zdrojem inspirace k hledání nových cest, přičemž se vyhýbá protichůdným pokušením strnulosti a improvizovaného experimentování.

Cílem asketické postní cesty a podobně i synodální cesty je proměna, a to jak osobní, tak církevní. Proměna, která v obou případech nachází svůj vzor v Ježíši a dosahuje se milostí jeho

velikonočního tajemství. Aby se v nás tato proměna v tomto roce mohla uskutečnit, rád bych navrhl dvě „cesty“, po kterých bychom mohli stoupat spolu s Ježíšem a dosáhnout s ním cíle.

První souvisí s příkazem, který Bůh Otec adresuje učedníkům na hoře Tábor, když rozjímají o proměněném Ježíši. Hlas z oblaku vyzývá: „Toho poslouchajte!“ (Mt 17,5). První pokyn je tedy zcela jasný: poslouchat Ježíše. Postní doba je časem milosti do té míry, do jaké mu nasloucháme, když k nám promlouvá. A jak k nám promlouvá? Především v Božím slově, které nám církev nabízí v liturgii. Nenechejme ho padnout na neúrodnou půdu. Pokud se nemůžeme vždy zúčastnit mše svaté, čteme si biblická čtení každý den, a to i s pomocí internetu. Kromě Písma k nám Pán promlouvá i v našich bratrích a sestrách, zejména ve tvářích a příbězích těch, kteří potřebují pomoc. Chtěl bych však doplnit i další aspekt, který je v synodálním procesu velmi důležitý: naslouchání Kristu se děje i skrze naslouchání bratřím a sestrám v církvi. Toto vzájemné naslouchání, které je v některých fázích synody hlavním cílem, v metodě a stylu synodální církve vždy zůstává nepostradatelné.

Když učedníci uslyšeli Otcův hlas, „padli tváří k zemi a velmi se báli. Ježíš přistoupil, dotkl se jich a řekl: ‚Vstaňte, nebojte se!‘ Pozdvihli oči a neviděli nikoho, jen samotného Ježíše“ (Mt 17,6–8). Zde je druhý pokyn pro tuto postní dobu: neuchylujte se k religiozitě tvořené mimořádnými událostmi a sugestivními zážitky ze strachu čelit realitě s její každodenní prací, těžkostmi a rozpory. Světlo, které Ježíš ukazuje učedníkům, je předzvěstí velikonoční slávy, k níž musíme směřovat, když následujeme „jedině jeho“. Postní doba je zaměřena na Velikonoce: „ústraní“ není cílem samo o sobě, ale připravuje nás na prožívání utrpení a kříže s vírou, nadějí a láskou, abychom dosáhli vzkříšení. Ani synodální cesta by nás neměla klamat, že jsme již dorazili do cíle, když nám Bůh dává milost některých silných zážitků společenství. I tam nám Pán opakuje: „Vstaňte, nebojte se!“ Sestupme na rovinu a kéž nás prožitá milost posiluje v tom, abychom byli „řemeslníky synodality“ ve všedním životě našich společenství.

Drazí bratři a sestry, kéž nás Duch Svatý v tomto postním období povzbuzuje při našem výstupu s Ježíšem, abychom zakusili jeho božskou nádheru a posilněni vírou pokračovali na cestě spolu s ním, který je slávou svého lidu a světlem národům.

Dáno v Římě u Sv. Jana v Lateránu dne 25. ledna, na svátek obrácení svatého Pavla

FRANTIŠEK